

BESLUT

Datum för beslut:
2025-03-11

Diarienummer:
V-2024-1057

Till: Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

Beslut om svar på remiss angående betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81).

Beslutet

Rektor beslutar om att Kungl. Tekniska högskolan avger remissvar enligt bilaga 1, angående betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (Regeringskansliets diarienummer U2024/02723).

Ärendet

Kungl. Tekniska högskolan har beretts möjlighet att lämna synpunkter på remissvar angående betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning. Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om:

- hur antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningarna kan höjas
- hur ämneslärarutbildningen kan stärkas, exempelvis genom ökade samarbeten, och hur vissa ämnen kan koncentreras till färre lärosäten i syfte att höja kvaliteten
- hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik

Utredningen föreslår att författningsändringarna ska träda ikraft 1 juli 2027 och gälla utbildning som startar efter den 15 augusti 2027. Betänkandets olika förslag omfattar sammanfattningsvis följande områden:

- bättre förberedda och mer motiverade studenter,
- komplettering av betyg för att uppnå behörighet,
- lämplighetsbedömning för KPU,
- informationsinsatser för att öka intresset,
- färre antagna, med högre examensfrekvens,
- behov av färre lärare med minskade barnkullar,
- alternativa vägar till en lärarexamen,
- ökat behov av samverkan,
- utveckling av innehållet,
- uppdaterade examensmål samt kvalitetsförstärkningar.

Ärendet har handlagts inom ledningskansliet och har beretts i nära samråd med institutionen för lärande inom ITM-skolan och avdelningen för utbildningsstöd inom verksamhetsstödet.

Detta beslut har fattats av rektor Anders Söderholm efter föredragning av utbildningsledare Anna Carlstedt. Närvarande vid beslutet var universitetsdirektör Kerstin Jacobsson, ordförande för Tekniska Högskolans studentkår Gustav Heldt och mötets sekreterare Annette Grahn.

Denna handling har hanterats digitalt och är därför inte undertecknad.

Kungl. Tekniska högskolan

Rektor Anders Söderholm

Utbildningsledare Anna Carlstedt, ledningskansliet

Bilaga: 1

Sändlista

Regeringskansliet, utbildningsdepartementet

Expeditionsdatum:

2025-03-14

KTH:s yttrande över betänkandet: Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81):

Inledning och sammanfattande synpunkter

KTH välkomnar utredningens syfte, att föreslå åtgärder för att utveckla lärarutbildningarna, både för att höja utbildningarnas kvalitet och för att höja läraryrkets status och attraktivitet. KTH:s lärarutbildningar vill ge de allra bästa förutsättningar att svara mot såväl studenternas efterfrågan som mot samhällets behov.

Vid KTH finns två typer av ämneslärarutbildningar: Civilingenjör och lärare (CLGYM) och Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). CLGYM innebär att vi utbildar ämneslärare i matematik/teknik, matematik/fysik eller matematik/kemi för gymnasiet. Dessa studenter utbildas samtidigt till civilingenjörer. Se: [Civilingenjör och lärare, 300 hp | KTH](#)

KPU, kompletterande pedagogisk utbildning, omfattar vid KTH utbildning av ämneslärare i teknik, matematik, fysik och kemi. Här finns tre KPU-varianter: en försöksverksamhet med en kortare utbildning (60 hp) för teknik/matematik för högstadiet, en längre (90 hp) för ämneslärare (teknik, matematik, fysik och/eller kemi,) samt en för studenter med forskarutbildning inom teknik, fysik eller kemi (ett särskilt uppdrag 2016-2026). Sammantaget utbildas ämneslärare framförallt för arbete inom gymnasieskolan och i teknik och matematik men också inom fysik och kemi. Se: [Kompletterande utbildning | KTH](#).

KTH kommer i det följande att redovisa synpunkter som kommer delas in enligt betänkandets avsnittsrubriker, men här följer först en kort sammanfattning i punktform:

KTH *tillstyrker* förslagen gällande:

- det höjda kravet på kunskaper i svenska,
- att Universitets- och högskolerådet (UHR) får i uppdrag att utreda behörighetskraven,
- att det höjda kravet inte bör införas inom KPU,
- att inte förespråka högre betygskrav i ämnet matematik för lärarutbildningar inriktade mot matematik,
- att lyfta behörighetsgivande utbildning vid lärosäten som ett sätt att komplettera svenskan för att uppnå behörighet,
- att lämplighetsprovning även borde omfatta KPU,
- att förlänga KPU 60 till 2032,
- att det i ämneslärarutbildningen för gymnasiet behövs ett ökat utrymme för ämnesdidaktik.
- att minska och justera examensmålen för lärarutbildningarna

KTH *avstyrker* förslagen gällande ett ökat fokus på kognitionsvetenskap såsom förslagen skrivs fram i betänkandet. KTH instämmer *inte* i betänkandets framställan, att kognitiv utveckling och inlärning samt kunskaper i kognitionsvetenskap så kraftfullt och tydligt skulle behöva framhållas i förslag och i examensbeskrivningar.

Dessa sammanfattande synpunkter utvecklas nedan:

KTH:s synpunkter, utvecklade och sorterade enligt betänkandets avsnittsrubriker:

11. Bättre förberedda och mer motiverade studenter

11.3. Skärpta krav på kunskaper i svenska

KTH välkomnar det höjda kravet på kunskaper i svenska som utredningen föreslår, då KTH ser att detta kan bidra till en ökad genomströmning och en högre prestationsgrad samt garantera en viss nivå på de antagna studenternas kunskaper i svenska. KTH vill lyfta att det är viktigt att behörighetskraven är likställda för sökande med bakgrund i olika årskullars gymnasieskola/folkhögskola/språktest så att ingen blir gynnad eller missgynnad baserad på ålder och välkomnar därför att Universitets- och högskolerådet (UHR) får i uppdrag att utreda detta.

KTH håller med utredningen om att det höjda kravet inte bör införas för KPU, där KTH uttalar sig om de varianter som lärosätet ger utbildning i, dvs. mot årskurs 7-9 samt gymnasiet. Anledningen är att studenter på dessa utbildningar redan har en akademisk utbildning i grunden och att ett höjt betygskrav i svenska till KPU-utbildningar skulle stänga ute många duktiga och motiverade studenter som inte har svenska som modersmål. KTH ser inte heller några tecken på att denna studentgrupp har svårt att klara av sina studier då de även tenderar att vara högt motiverade.

Utredningen har kommit fram till att ett högre betygskrav i ämnet Matematik för lärarutbildningar inriktade mot matematik inte ska förespråkas. KTH är överens med utredningen i denna slutsats då det kan inte motiveras när kravet på betyg i matematik till civil- och högskoleingenjörsutbildningar är fortsatt betyget E, och då dessa utbildningar innehåller en hög grad av komplex matematik.

11.7 Möjlighet att komplettera för behörighet

KTH vill lyfta vikten av att ha möjlighet att läsa upp ett godkänt betyg i svenska för behörighet till lärarutbildning till motsvarande betyget C eller högre. Det är viktigt att inte stänga dörren till lärarutbildning för motiverade presumtiva studenter med hänvisning till redan godkänt betyg lägre än C.

Utredningen lyfter behörighetsgivande utbildning vid lärosäten som ett sätt att komplettera svenskan för att uppnå behörighet. KTH ser positivt på detta då lärosätets erfarenhet från teknisk basutbildning är god genomströmning på efterföljande teknisk utbildning. Utöver behörighetsgivande utbildning i svenska bör en sådan utbildning även erbjuda behörighetsgivande engelska, motsvarande Engelska 6. KTH ser efterfrågan och behov av detta för presumtiva studenter med främst utländsk förutbildning.

11.8 Krav på lämplighet för utbildningen

Utredningen föreslår att lämplighetsprövning även borde omfatta KPU och KTH håller med. KTH håller också med om att det saknas förutsättningar att genomföra någon försöksverksamhet och att ett utvecklingsprojekt bör startas. I ett sådant samverkansprojekt kan KTH ingå.

12. Alternativa vägar till en lärarexamen

KTH ser förslaget om att förlänga KPU 60 och 90 (Kompletterande pedagogisk utbildning) till 2032 som positivt eftersom vi har rönt framgångar med den utbildningen. KTH har haft relativt många sökande, däribland studenter med arkitektexamen. KTH har hittills goda erfarenheter av den studentgruppen som blivande lärare i teknik och matematik.

KTH bedriver också KPU som vänder sig till personer med forskarexamen. Det senaste året har antalet studenter varit relativt stort eftersom antalet lärosäten som ger utbildningen halverats men KTH kan dock notera att intresset inte varit så stort varför vi anser att det är klokt att inte förlänga utbildningen.

KTH vill dock i sammanhanget lyfta följande dilemma: KPU 60 hp lyder under en egen förordning, se: [SFS 2021:1336 \(PDF från Regeringskansliet/Svensk författningssamling\)](#). Förordningen utestänger individer med förutbildning från land som inte ratificerat [Lissabon-avtalet](#), och medger inte utrymme för undantag eller motsvarandebedömningar av den typ som ordinarie Högskoleförordningen förordar avseende tillträde, se: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskoleforordning-1993100_sfs-1993-100/#K77 kap, 3 §.

Denna grupp kan söka och antas till KPU 90hp istället, men för KTH:s del har det ofta varit svårt att fylla platserna till den varianten, särskilt sedan vi fick KPU 60hp. Med tanke på den generellt minskade mängden telefon- och mejlfrågor som vi noterat så misstänker vi att det fortsättningsvis kommer att vara ännu svårare att få tillräckligt många antagna för att kunna starta utbildningen, och då kan möjligheten för den ganska stora och ofta välkvalificerade grupp med utomeuropeisk akademisk utbildning att vidareutbilda sig till lärare vid KTH helt upphöra. När det gäller våra KPU- undervisningsämnen (teknik, fysik, matte och kemi) är det fortsatt risk för brist på behöriga lärare, och i ljuset av detta vore det är olyckligt att låta sådana hinder uppstå.

13. Ökat behov av samverkan

KTH instämmer helt i analysen att ett ökat behov av samverkan föreligger när det gäller lärarutbildning, och instämmer i betänkandets olika förslag. En utmaning inom många av alla de utbildningssamarbeten vi har, både nationellt och internationellt, är dock att de administrativa systemstöden inte är utvecklade för detta, vilket gör att administrationen tar stora resurser i anspråk. Ett exempel är hanteringen av studieavgiftsskyldiga studenter där utbildningssamarbeten ofta kräver fakturering mellan olika lärosäten utan stöd i systemen. Då olika lärosäten har olika studieavgifter innebär det även en otydlighet för dessa studenter vilken prislapp som faktiskt gäller. KTH anser därför att det krävs en översyn av systemstöden NyA och Ladok avseende funktioner för att underlätta samarbeten mellan lärosäten.

När det gäller frågan om vissa lärosäten ska ha ett nationellt ansvar för vissa ämnen håller KTH med utredningen om att det kan ge negativa konsekvenser. Samtidigt har KTH, med vår tydliga forskningsbas och goda erfarenheter samt resurser för att utbilda speciellt blivande tekniklärare, en bra beredskap för att erbjuda andra lärosäten vår tekniklärarutbildning när behov uppstår.

14. Utveckla innehållet i lärarutbildningarna

14.1 Behov av bättre kunskaper i ämnen och ämnesdidaktik

Utredningen föreslår ett ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik och framhåller hur ett ökat utrymme för ämnesdidaktik skulle stärka kopplingen mellan teori och praktik. I KTH:s lärarutbildningar ges redan en hög andel av ämnesdidaktik, i exempelvis KPU 90 ges 15 hp ämnesdidaktik samt ett självständigt arbete på 15 hp inom ämnesdidaktik. Det är KTH:s ståndpunkt att ämnesdidaktik är viktigt för den framtida professionen och KTH håller därför med utredningen i att det i ämneslärarutbildningen för gymnasiet behövs ett ökat utrymme för ämnesdidaktik.

KTH anser också, precis som utredningen, att det är viktigt med ämnesstudier på ämneslärarutbildningarna. KTH:s erfarenhet är att ämneslärare för åk 7-9 ofta saknar tillräcklig kunskap i och om teknikämnet varför KTH:s KPU-studenter när de tagit examen utgör ett välkommet bidrag i skolorna genom sin ingenjörsbakgrund. Likaså uppskattas KTH:s CL-studenter på gymnasieskolornas teknikprogram eftersom de inom sin utbildning får en ingenjörsexamen och därigenom exempelvis bidrar i hög grad inom programmering, AI etc. KTH kan därför hålla med utredningen i dess förslag att minska UVK-poängen till förmån för både ämne och ämnesstudier. KTH noterar dock att det i förslaget tagits bort innehåll om skolväsendets historiska framväxt, något som möjligen givits alltför stor plats i lärarutbildningar men KTH anser att ett visst innehåll av detta bör behållas.

15. Ökat fokus på kognitionsvetenskap

Utredningen föreslår ett ökat fokus på kognitionsvetenskap. KTH har redan sådant innehåll i lärarutbildningarna. I KTH:s kurser om lärandeteorier, design av lärande, specialpedagogik et c. anges lärandemål även kopplade till kognitionsvetenskap och sådant innehåll undervisas. KTH anser dock inte att kognitiv utveckling och inläring samt kunskaper i kognitionsvetenskap så kraftfullt och tydligt behöver framhållas i förslag och i examensbeskrivningar.

KTH vill nämligen framhålla hur viktigt det är att lärarutbildningarnas innehåll av kognitionsvetenskap, metoder för kognitiv inläring inte bara blir en mängd självklara metoder för undervisning (att repetera, att inte belasta elever med för mycket på en gång, stegvisa instruktioner m.m.) utan att det görs en sammanlänkning av ämnens specifika undervisning och kognitiva teorier. För detta, att inkludera kognitionsvetenskap och ämnesdidaktik, krävs mer forskning. I utredningen framhålls att det krävs fortbildning inom kognitionsvetenskap för lärare inom lärarutbildningar, det håller KTH med om men vill samtidigt framhålla behovet av ytterligare kunskaper om "ämnesdidaktisk kognitionsvetenskap". KTH har kompetens inom området kognitionsvetenskap för lärarutbildning och KTH bidrar också gärna med att fortbilda lärare. I utredningen föreslås fyra andra lärosäten för uppdrag kring fortbildning.

17. Uppdaterade examensmål

KTH välkomnar utredningens förslag att minska och justera examensmålen för lärarutbildningarna. Som tidigare nämnt tycker KTH att det är bra med förstärkta mål för ämneskunskaper och ämnesdidaktik. Även att lärarens roll som ledare förtydligas är bra, likaså att det i målen tydliggörs förmågan att bedöma elever. Som tidigare nämnt ifrågasätter KTH innebörden i kunskaper i kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna, om det verkligen finns ämnesdidaktisk kunskap om detta.